

Промене у начину избора судија, тужилаца и чланова највиших правосудних тела уследиће тек после измене Устава

Национална стратегија реформе правосуђа, за период од наредних пет година, захтева и знатне промене у Уставу Србије, а промена Устава је дуготрајан и сложен процес.

Најзначајнија промена свакако је искључивање Народне скупштине из поступка избора судија, заменика јавних тужилаца, председника судова и шефова јавних тужилаштва, као и чланова Високог савета судства (ВСС) и Државног већа тужилаца (ДВТ). То захтева промену највишег правног акта државе – устава, који сада прописује да Народна скупштина бира носиоце правосудних функција, односно одлучује гласањем о предлозима за избор. Тек након промене уставног оквира, уследиће и промене одредаба неколико закона који детаљније одређују поступак избора судија и тужилаца и чланова највиших правосудних тела.

Још једна значајна промена, предложена Националном стратегијом реформе правосуђа, односи се на измене у саставу ВСС и ДВТ. Предложено је да ова два тела у будућности неће имати у свом саставу представнике извршне и законодавне власти. Према садашњем решењу, министар правде је члан ВСС и ДВТ по положају, као представник извршне власти, а председник Одбора за правосуђе Народне скупштине такође је члан ових тела по положају, као представник законодавне власти.

Какав ће бити састав ВСС и ДВТ у будућности – није прецизирано Националном стратегијом реформе правосуђа, али је очигледна тежња да судска власт буде независна од извршне и законодавне, односно да буде равноправан

ФОТО МП

Како је спровести

„Израдом Стратегије, креиран је систем реформских корака који представља пирамидалну структуру сачињену од Стратегије и Акционог плана, на чијем се врху налази идеја о стварању ефикаснијег и квалитетнијег правосуђа”, изјавио је Данило Николић, државни секретар у Министарству правде. Он је на отварању седмог Европско правног и политичког форума „Припремање правосуђа Србије за будућност - како осигурати успешну примену нове Стратегије за реформу правосуђа?”, рекао и да Стратегију треба да спроводе судови и тужилаштва, без тога она остаје мртво слово на папиру.

трећи стуб државне власти, како је и прописано Уставом.

Нацртом акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа дефинисане су само припремне активности за измену уставног оквира, које подразумевају формирање радних група, стручне расправе и сачињавање извештаја. Ове припремне активности, према акционом плану, треба да започну 2014. године.

Стратегија, међутим, има и друге веома важне циљеве, за које није потребна промена Устава Србије.

Судија Апелационог суда у Новом Саду, Бранислава Апостоловић, која је члан комисије за израду Националне стратегије реформе правосуђа и члан подгрупе задужене за „квалитет

правде”, истиче у разговору за „Политику” да стратегија није писана за судије него за грађане.

– Медији су највише заинтересовани за то како ће убудуће изгледати избор судија, тужилаца и чланова ВСС и ДВТ. Међутим, Стратегија реформе правосуђа није писана због њих. Она је писана у интересу грађана Србије, због којих постоје судови и тужилаштва. Циљ је да се за грађане створи ефикасно, независно и предвидљиво правосуђе – наглашава Бранислава Апостоловић.

Она подсећа да српско правосуђе има три милиона нерешених предмета, а оптерећено је и огромним бројем правноснажних одлука које не могу да се изврше. Велики је и број уставних жалби и представки пред Европским судом за

људска права, које су грађани поднели због повреде права на суђење у разумном року и повреде права на правично суђење.

– Узрок овим проблемима је неуједначена судска пракса, јер се при истом чињеничном стању у различитим судовима доносе различите одлуке. Сви судови морају примењивати право на исти начин. Европа инсистира на томе да уједначимо судску праксу и зато су у Стратегији реформе правосуђа наведене смернице како ће у судовима вршити уједначавање судске праксе. Главну улогу у томе имаће Врховни касациони суд – каже судија.

У Националној стратегији реформе правосуђа посебна пажња је посвећена решавању старих предмета. Предвиђено је да се сачини програм приоритета у великом послу решавања ових предмета, међу којима су неки стари и више дешенија.

– Да би свим грађанима био омогућен једнак приступ правди, није довољна само адекватна судска мрежа, о којој се највише говори, већ и јачање система бесплатне правне помоћи. Један од приоритета стратегије је и утврђивање стандарда сиромаштва и у складу са њим умањење и укидање судских такса – каже Бранислава Апостоловић.

Грађанима ће бити обезбеђен и приступ базама правних прописа, судској пракси и судским евиденцијама и поступцима.

Још један од важних циљева Националне стратегије реформе правосуђа јесте и развијање алтернативних начина решавања судских спорова, као што је медијација. Пажња ће бити посвећена и правима грађана на судске тумаче и преводиоце, као и правима угрожених маргинализованих група.

Стратегија је предвидела и развијање е-правосуђа, како би све информације и услуге биле доступне свим заинтересованим странама.

Александра Петровић